TAMARA ĆAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. szeptember 19.[1]

C-607/21. sz. ügy

XXX
kontra
État belge

(a Conseil d'État [államtanács, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A személyek szabad mozgása – 2004/38/EK irányelv – A kedvezményezettek köre – A 2. cikk 2. pontjának d) alpontja – Egyenes ági felmenő – Az »eltartottság« fogalma – Az a hely, ahol fenn kell állnia az eltartottságnak – Az eltartott egyenes ági felmenő tartózkodási joga – Tartózkodási kártya iránti kérelem a fogadó tagállamban több évvel a származási országból történő átköltözés után – A fogadó tagállamban való tartózkodás jogszerűsége – Az eltartottság bizonyítása"

I. Bevezetés

1. A belga hatóságok megtagadták a tartózkodási kártya XXX részére történő kiadását, amely személy harmadik országbeli állampolgár, és Belgiumban csatlakozott fiához és annak élettársához, aki mobilis uniós polgár. Ez az elutasítás adott okot a jelen ügyre.

2. Az uniós polgárságról szóló irányelv[2] alapján a tagállamoknak tartózkodási kártyát kell kiállítaniuk az *eltartottnak* minősülő egyenes ági felmenő részére, aki az eltartottság okán származtatott tartózkodási jogot szerez.

3. A jelen ügyben arra kérik a Bíróságot, hogy fejtse ki az uniós polgárságról szóló irányelvben foglalt eltartottság fogalmának földrajzi dimenzióját, és adjon választ arra a kérdésre, hogy e fogalom szempontjából meghatározó-e, hogy a felmenő a származási országában gondozásra szorult-e.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.) (a továbbiakban: az uniós polgárságról szóló irányelv).

II. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

4. XXX marokkói állampolgár és AL, egy Belgiumban lakóhellyel rendelkező belga állampolgár anyja. AL élettársa, N. E. K. holland állampolgár, aki Belgiumba költözött, ahol 2005 óta él AL-lel. [3]

5. XXX 2011. július 25-én lépett be Belgium területére turistavízummal.

6. 2011. szeptember 21-én tartózkodási kártya iránti kérelmet nyújtott be, amelyet arra a tényre alapozott, hogy a fia tartja el őt. Amint azonban az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, a vonatkozó belga jogszabályokat nem sokkal XXX kérelmét megelőzően módosították, és így azok már nem biztosítják a belga állampolgárok részére a felmenő ági rokonokkal történő családegyesítéshez való jogot. [4] Ennek eredményeképpen XXX első kérelmét 2011. október 21-én elutasították.

7. 2015. június 26-án XXX, aki a jelek szerint továbbra is a fiával és annak élettársával él Belgiumban, benyújtotta második, tartózkodási kártya iránti kérelmét. A nő ezúttal a fia élettársa, N. E. K. általi eltartott családtagként nyújtott be kérelmet, mivel utóbbi az uniós polgárságról szóló irányelv hatálya alá tartozó mobilis uniós polgár.

8. A nemzeti hatóságok 2015. szeptember 28-án két okból utasították el ezt a kérelmet: először is, fia és élettársa háztartásának erőforrásait nem dokumentálták megfelelően, másodszor, az XXX eltartottságát igazoló dokumentumok túl régiek voltak. E határozathoz a Belgiumból való kiutasítás elrendeléséről szóló határozatot is csatolták.

9. XXX megtámadta ezt az elutasítást, de keresetét a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium) 2016. április 14-én elutasította. Az elutasítás csak az első indokkal foglalkozott – a családegyesítő háztartás erőforrásainak nem kielégítő dokumentumokkal való bizonyítása –, és nem vizsgálta azt az érvet, hogy az XXX eltartottságát igazoló dokumentumok túl régiek voltak.

10. XXX 2017. november 9-én nyújtotta be tartózkodási kártya iránti harmadik kérelmét, ismét a fia élettársának, N. E. K. mobilis uniós polgárnak a családtagjaként.

11. 2018. május 2-án ezt a kérelmet is elutasították. Az egyik indok szerint a nehéz anyagi helyzetének bizonyítékaként benyújtott dokumentumok (különösen a marokkói adóellenőr által kiállított 2011. évi adatközlő lap és a nehéz anyagi helyzetről kiállított 2011. évi marokkói tanúsítvány), valamint a háztartás – amelyhez nyilatkozata szerint csatlakozni szándékozik – által nyújtott pénzügyi támogatás bizonyítékaként benyújtott dokumentumok (2010. és 2011. évi pénzfeladási bizonylatok) túl régiek voltak.

[3] Nem vitatott, hogy AL és N. E. K. a nemzeti jog szerint családként elismert háztartásban élnek. N. E. K. 2005. február 11-én, jóval azelőtt, hogy XXX átköltözött volna, hogy velük éljen, életközösségről szóló nyilatkozatot nyújtott be Anderlecht [Belgium] anyakönyvvezetőjéhez.

[4] Az uniós polgárságról szóló irányelv csak a származási államukból egy másik tagállamba költözött uniós polgárok (a továbbiakban: mobilis uniós polgár) hozzátartozói részére biztosít jogokat. Így az a kérdés, hogy AL-hez, egy belga állampolgárságú személyhez csatlakozhat-e Belgiumban az édesanyja, a belga jog hatálya alá tartozik. Lásd e tekintetben az uniós polgárságról szóló irányelv 3. cikkének (1) bekezdését. Lásd még többek között: 2014. március 12-i O. és B ítélet (C-456/12, EU:C:2014:135, 42. és 43. pont); 2017. november 14-i Lounes ítélet (C-165/16, EU:C:2017:862, 33. pont).

12. XXX vitatta ez utóbbi elutasítás érvényességét. A Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) 2019. augusztus 30-i ítéletével elutasította a keresetét, mivel úgy ítélte meg, hogy az eltartottsághoz két együttes feltétel teljesülése szükséges. Először is, az eltartotti helyzetnek a családtag Belgiumba való érkezését megelőzően kell felmerülnie a származási országban. E testület álláspontja szerint ez a Jia ítéletből[5] következik. Másodszor, az eltartotti helyzet bizonyításához nem elegendő, hogy a családegyesítő elegendő forrással rendelkezik, vagy a kérelmezővel együtt lakik; a kérelmezőnek azt is bizonyítania kell, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában szüksége volt a családegyesítő anyagi támogatására.

13. 2019. október 3-án XXX az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Conseil d'Étathoz (államtanács, Belgium). Ez a kérelem képezi a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapját.

14. A Conseil d'État (államtanács) kifejti, hogy a jelen ügy és a Bíróság által korábban elbírált ügyek közötti jelentős különbség abban áll, hogy a családegyesítéssel élni kívánó családtag már hat éve azon állam területén tartózkodik, ahol az uniós polgárhoz csatlakozni kíván. Ennélfogva e bíróság úgy véli, hogy a vonatkozó uniós jog további tisztázása szükséges.

15. E körülmények között a Conseil d'État (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az [uniós polgárságról szóló irányelv] 2. cikke 2. pontjának d) alpontjának értelmében vett eltartott személy fogalmának vizsgálata során figyelembe kell-e venni azon kérelmező helyzetét, aki már azon állam területén tartózkodik, ahol a családegyesítő letelepedett?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: eltérő bánásmódot kell-e megállapítani az ezen állam területén jogszerűen, illetve jogellenesen tartózkodó kérelmezők között?

3) Az [uniós polgárságról szóló irányelv] 2. cikke 2. pontjának d) alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy annak érdekében, hogy eltartottnak, és ezáltal az e rendelkezésben meghatározott »családtagnak« minősüljön, az egyenes ági felmenő azzal az indokkal, hogy a származási országának elhagyása és az európai polgár családtagjaként igényelt tartózkodási engedély iránti kérelemnek a fogadó tagállamban történő benyújtása nem egyidejűleg történt, hivatkozhat a származási országában fennálló, és olyan dokumentumokkal igazolt tényleges anyagi függőségére, amelyekkel a tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtásának időpontjában már több éve rendelkezett?

4) A harmadik kérdésre adandó nemleges válasz esetén melyek azok a kritériumok, amelyek lehetővé teszik azon kérelmező anyagi függőségének értékelését, aki azt kéri, hogy felmenőként csatlakozhasson egy európai polgárhoz vagy annak élettársához, anélkül hogy tartózkodási engedélyt kaphatna a közvetlenül a származási országból való távozását követően benyújtott kérelem alapján?"

16. A Bírósághoz írásbeli észrevételeket nyújtott be XXX, a belga, a cseh, a dán és a német kormány, valamint az Európai Bizottság.

[5] 2007. január 9-i ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1; a továbbiakban: Jia ítélet).

17. A Bíróság elnöke 2022. október 28-i határozatával a jelen ügyben az eljárást a Bíróság eljárási szabályzata 55. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján felfüggesztette a C-488/21. sz. Chief Appeals ügyben hozott ítélet kihirdetéséig.

18. Az említett ítélet[6] 2023. december 21-i kihirdetését követően a Bíróság megkérdezte a jelen ügyben kérdést előterjesztő bíróságot, hogy fenn kívánja-e tartani az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseit.

19. A kérdést előterjesztő bíróság 2024. január 19-én kelt levelében azt válaszolta, hogy valamennyi előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdését fenn kívánja tartani, mivel úgy véli, hogy az említett ítélet nem ad választ e kérdésekre.

20. A jelen ügyben az eljárás 2024. január 24-én folytatódott.

21. 2024. június 13-án tárgyalás tartására került sor, ahol XXX, a belga, a dán és a német kormány, valamint a Bizottság szóbeli észrevételeket terjesztett elő.

III. Elemzés

A. Bevezetés

1. A jelen indítvány szerkezete

22. Az uniós polgárságról szóló irányelv feljogosítja a mobilis uniós polgár családtagjait arra, hogy csatlakozzanak az uniós polgárhoz abban az államban, ahová ez utóbbi ment (a továbbiakban: fogadó tagállam). E célból az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja a családtagok számára biztosítja a fogadó tagállamban való tartózkodás jogát.

23. Az, hogy valaki egy mobilis uniós polgár családtagjának tekinthető-e, nem e polgár választásától függ, hanem e fogalomnak az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikkének 2. pontjában szereplő meghatározásától. Az említett irányelv az uniós polgár házastársán, elismert élettársán és kiskorú gyermekein kívül a 21. életévüket be nem töltött, eltartott egyenesági leszármazottaknak (a 2. cikk 2. pontjának c) alpontja) és az eltartott egyenesági felmenőknek (a 2. cikk 2. pontjának d) alpontja) is biztosítja a tartózkodás jogát.

24. Ahhoz tehát, hogy az uniós polgárságról szóló irányelv alapján tartózkodási joggal rendelkezzen, XXX-nek egy mobilis uniós polgár *eltartottjának* kell lennie.

25. Az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontjából és az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ahhoz, hogy az irányelv hatálya alá tartozzon, a felmenőnek (vagy leszármazottnak) nem kell feltétlenül az egyenes ági rokona (a jelen esetben XXX fia, AL) eltartottjának lennie, hanem ehelyett eltarthatja őt ezen egyenes ági hozzátartozó házastársa vagy

[6] 2023. december 21-i Chief Appeals Officer és társai ítélet (C-488/21, EU:C:2023:1013; a továbbiakban: Chief Appeals Officer ítélet).

élettársa (a jelen esetben N. E. K.).[7] Ha az egyenes ági hozzátartozó és annak élettársa, aki mobilis uniós polgár, egy háztartást alkotnak, elegendő, ha az egyenes ági felmenőről e háztartás egyik tagja gondoskodik.[8]

26. A Bíróság előtt beavatkozóként fellépők elfogadták ezt az értelmezést. Nem vitatott tehát, hogy XXX az uniós polgárságról szóló irányelv alapján érvényesítheti a tartózkodási jogát, ha a mobilis uniós polgárnak nem minősülő fia és annak mobilis uniós polgárnak minősülő élettársa által alkotott háztartásnak az eltartottja.

27. XXX-nek az uniós polgárságról szóló irányelv 9. cikke értelmében harmadik országbeli állampolgárként tartózkodási kártyát kell igényelnie, amelyet a fogadó tagállam köteles kiállítani, ha eltartott családtagnak minősül.[9]

28. Számos, a Bíróság elé került ügy azért merült fel, mert egy tagállam megtagadta a tartózkodási kártya kiállítását,[10] vagy az uniós polgárságról szóló irányelv által az eltartott hozzátartozóknak biztosított olyan más jog elismerését, mint például a szociális ellátásokhoz való hozzáférés tekintetében az egyenlő bánásmódhoz való jog.[11] Ezek az ügyek bizonyos mértékig tisztázták az uniós polgárságról szóló irányelvben szereplő eltartottság fogalmát.

29. A jelen ügy újdonsága az, hogy XXX Belgiumba történő átköltözése és a tartózkodási kártya iránti kérelme között hosszú idő (több mint hat) év telt el.[12] Ez előtérbe helyezi a földrajzi kérdést: hogy XXX származási országban fennálló helyzete releváns-e az eltartottság megítélése szempontjából.

30. A vonatkozó korábbi ügyekben a kérelmező a tartózkodási kártya igénylésének időpontjában vagy nemrég költözött át a fogadó tagállamba, vagy a származási országából nyújtott be ilyen kérelmet. A Jia ügyben egy felmenő családtag három hónappal a Svédországba való költözése után igényelte tartózkodási kártyáját. A Reyes ügyben egy leszármazott 26 nappal a Svédországba való belépést követően igényelt tartózkodási kártyát. A Rahman ügyben más családtagok (akik nem az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikkének 2. pontja alá, hanem az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdése alá tartoztak) igényelték a tartózkodási kártyát még azelőtt, hogy származási országukból az Egyesült Királyságba költöztek volna. A tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában az eltartottság elbírálásának helye ezekben az ügyekben tehát csak az a származási ország lehetett, amelyben az említett családtagok azt megelőzően éltek, hogy az uniós polgárhoz való csatlakozásukról döntöttek volna.

7 Hasonlóképpen, a 2007. január 9-i Jia ítéletben (C-1/05, EU:C:2007:1) Y. Jia, aki az uniós polgárságról szóló irányelvre kívánt hivatkozni mint eltartott egyenes ági felmenő, egy kínai állampolgár anyja volt, akinek a házastársa német állampolgár volt, és vele együtt élt Svédországban.

8 A Reyes ítéletben egy olyan német állampolgár norvég házastársa támogatta anyagilag felesége lányát, aki Svédországba költözött, ahol közös háztartásban éltek. Lásd ebben az értelemben: 2014. január 16-i Reyes ítélet (C-423/12, EU:C:2014:16, 11. pont; a továbbiakban: Reyes ítélet)

9 Az uniós polgárok egyenes ági felmenőinek nincs szükségük tartózkodási kártyára. A fogadó tagállam azonban megkövetelheti az uniós polgártól a megfelelő hatóságoknál történő bejelentkezést, amely hatóságok bejelentkezésről szóló igazolást állíthatnak ki részükre. Lásd e tekintetben az uniós polgárságról szóló irányelv 8. cikkét.

10 Lásd: 2007. január 9-i Jia ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1, 17. pont); 2012. szeptember 5-i Rahman és társai ítélet (C-83/11, EU:C:2012:519, 14. pont; a továbbiakban: Rahman ítélet); 2014. január 16-i Reyes ítélet (C-423/12, EU:C:2014:16, 12. pont).

11 Az 1987. június 18-i Lebon ítéletben (316/85, EU:C:1987:302, a továbbiakban: Lebon ítélet) Lebon minimexet kért Belgiumban, ahol elutasították kérelmét, lásd a 2. pontot. A Chief Appeals Officer ügyben GV Írországban rokkantsági nyugdíjat igényelt, és azt elutasították, lásd: 2023. december 21-i Chief Appeals Officer ítélet (C-488/21, EU:C:2023:1013, 2. pont).

12 Bár XXX mindössze két hónappal a Belgiumba való belépését követően nyújtott be először tartózkodási kártya iránti kérelmét (lásd a jelen indítvány 5. pontját), a jelen ügy csak a 2017-ben benyújtott harmadik kérelmére vonatkozik (lásd a jelen indítvány 10. pontját).

31. XXX-ről azonban már jelentős ideje Belgiumban gondoskodtak. Annak megállapításához, hogy eltartottnak minősül-e, a származási országában fennálló helyzetét kell-e értékelni, úgy, ahogyan az hat évvel ezelőtt (2011-ben) fennállt, vagy úgy, ahogyan az 2017-ben fennállt volna, ha nem költözik át?

32. Az „eltartottság földrajzi helyének" kérdése az az átfogó kérdés, amely a jelen ügyben előterjesztett valamennyi kérdést indokolja.

33. Mielőtt válaszolnék a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire, szeretnék kiemelni néhány, a jelen ügy szempontjából releváns kérdést, amelyet az ítélkezési gyakorlat már rendezett.

2. Az „eltartottság" fogalmával kapcsolatban már rendezett kérdések

34. Számos olyan, a jelen ügy szempontjából releváns elem van, amelyet a Bíróság ítélkezési gyakorlatában már rendezettnek tekintek.

35. Először is, a Lebon [13] és a Jia ítéletből [14] az következik, hogy az eltartottság olyan *tényállási helyzet* eredménye, amelyben a családtagról egy mobilis uniós polgár gondoskodik. [15]

36. Másodszor, a gondoskodás szükségességének *valósnak* kell lennie. Ennélfogva a Jia ítéletben a Bíróság kifejtette, hogy azoknak a családtagoknak, akik az uniós polgárságról szóló irányelvre kívánnak hivatkozni a tartózkodási jog megszerzése érdekében, anyagi és szociális körülményeikre tekintettel olyan helyzetben kell lenniük, amelyben nem képesek eltartani magukat. [16]

37. Harmadszor, az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az eltartottság legalább az *anyagi támogatás szükségességét* magában foglalja. [17] Így a Jia ítéletben a Bíróság azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az egyenes ági felmenő harmadik országbeli állampolgár (anya) anyagilag függ-e a fiától és a menyétől. [18] A Reyes ítéletben a szóban forgó támogatás a nevelőapa által a harmadik országbeli lánya részére nyújtott pénzügyi átutalásokból állt. [19] A jelen ügyben hasonló jellegű támogatásról van szó, mivel a kérelmező eltartottsági igazolását részben elutasították a túl réginek ítélt pénzügyi dokumentumok alapján.

[13] 1987. június 18-i Lebon ítélet (316/85, EU:C:1987:302, 22. pont).

[14] 2007. január 9-i Jia ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1, 35. pont). Lásd még: 2014. január 16-i Reyes ítélet (C-423/12, EU:C:2014:16, 21. pont).

[15] Miután a Bíróság megerősítette, hogy az eltartottság egy tényállási helyzetből ered, a Zhu és Chen ítéletben kifejtette, hogy ennek a helyzetnek olyannak kell lennie, hogy a szóban forgó családtag függ a mobilis uniós polgártól, és nem fordítva. Emiatt M.L. Chen, aki egy uniós polgár harmadik országbeli anyja, és aki tartózkodási joggal rendelkezett az Egyesült Királyságban, nem hivatkozhatott a tartózkodási jogának megszerzése érdekében az uniós szabályozásra, amelyet időközben az uniós polgárságról szóló irányelv váltott fel, mivel nem a lánya tartotta el, hanem éppen ellenkezőleg ő tartotta el a lányát. Lásd: 2004. október 19-i Zhu és Chen ítélet (C-200/02, EU:C:2004:639, 43. és 44. pont).

[16] 2007. január 9-i Jia ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1, 37. pont).

[17] E tekintetben a Chief Appeals Officer ügyre vonatkozó indítványomban azt javasoltam, hogy a Bíróság az eltartottság fogalmát tágan értelmezze oly módon, hogy az ne csak az anyagi, hanem az érzelmi rászorultságot is magában foglalja (C-488/21, EU:C:2023:115, 58. pont). A Bíróság az említett ügyben hozott ítéletében nem foglalkozott ezzel a kérdéssel. Ezért úgy vélem, hogy a kérdés továbbra is nyitva marad. Ezzel a különbségtétellel azonban itt nem kell foglalkozni, mivel jelen esetben anyagi gondoskodásról van szó.

[18] Lásd például: 2007. január 9-i Jia ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1, 18., 19. vagy 37. pont).

[19] 2014. január 16-i Reyes ítélet (C-423/12, EU:C:2014:16, 15. pont).

38. Negyedszer, *a tartózkodási jog automatikusan keletkezik*, ha az eltartottság alkotóelemei, nevezetesen i. az egyenes ági felmenőről (vagy leszármazottról) való gondoskodás tényleges szükségessége és ii. a mobilis uniós polgárnak a gondoskodás biztosítására való szándéka fennállnak. Sem a *tartózkodási kártya*, sem a bejelentkezésről szóló igazolás nem képezi a tartózkodási jog alapját, mivel ezek az okmányok *pusztán deklaratív* jellegűek. [20]

39. Ezen okmány deklaratív jellege ellenére – amint azt már kifejtettem (lásd a jelen indítvány 27. pontját) – az eltartott harmadik országbeli állampolgárnak kötelezettsége, hogy tartózkodási kártyát igényeljen. [21] Az ilyen tartózkodási kártya azért fontos, hogy jogbiztonságot teremtsen a tartózkodási jog fennállását illetően, valamint ezáltal megkönnyítse e jog gyakorlását és a családtagnak a fogadó tagállamba való beilleszkedését. [22] Továbbá, ha a családtag – mint a jelen esetben – harmadik országbeli állampolgár, a tartózkodási kártya megkönnyíti e személynek az Európai Unión belüli szabad mozgását és a fogadó tagállamba való visszatérését szükségtelen adminisztratív akadályok nélkül. [23] A tartózkodási kártya igénylésére vonatkozó kötelezettség elmulasztása azonban nem eredményezi a tartózkodási jog elvesztését, mivel nem e kártya képezi a tartózkodási jog alapját. [24]

40. Összefoglalva, az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amennyiben egy mobilis uniós polgár egyenes ági felmenője olyan ténybeli helyzetben van, hogy ténylegesen rászorul az említett mobilis uniós polgár (vagy annak házastársa vagy élettársa) általi gondoskodásra, az uniós polgárságról szóló irányelv automatikusan biztosítja az egyenes ági felmenő számára a fogadó tagállamban való tartózkodás jogát.

41. A fentieket szem előtt tartva most rátérek a feltett kérdésekre.

B. Az első kérdés – az eltartottság földrajzi helyzete

42. Első kérdésével az előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a nemzeti hatóságoknak az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontja értelmében vett eltartottság értékelése során figyelembe kell-e venniük a mobilis uniós polgár azon egyenes ági felmenőjének helyzetét, aki már a fogadó állam területén tartózkodik.

43. Ezt a kérdést kétféleképpen lehet értelmezni: i. a kérdés arra irányul, hogy az ilyen személy tartózkodási kártya iránti kérelmét egyáltalán értékelni kell-e, vagy ii. hogy a kérelem vizsgálata során kizárólag a kérelmező fogadó tagállamba való átköltözése előtti helyzetét kell-e értékelni. Ez a kérdés Mindkét esetben felveti a földrajzi kérdést – a kérelmező származási országban fennálló helyzete döntő-e az eltartottság megítélése szempontjából?

44. Más szóval, annak bizonyításához, hogy eltartottnak minősül, és így annak elismeréséhez, hogy az uniós polgárságról szóló irányelv alapján tartózkodási joggal rendelkezik, szükséges-e az, hogy XXX AL és N. E. K. háztartásának eltartottja legyen, amíg még a származási országában élt?

[20] Lásd e tekintetben: 2018. június 27-i Diallo ítélet (C-246/17, EU:C:2018:499, 48. és 49. pont).

[21] Az uniós polgárságról szóló irányelv 9. cikkének (2) bekezdése az uniós polgársággal nem rendelkező családtagok számára tartózkodási kártya igénylésére vonatkozó kötelezettséget ír elő, amely kérelem benyújtásának határideje nem lehet rövidebb a fogadó országba való megérkezéstől számított három hónapnál, de a pontos határidőt az egyes tagállamok határozhatják meg.

[22] Lásd ebben az értelemben: 2018. június 27-i Diallo ítélet (C-246/17, EU:C:2018:499, 66. pont).

[23] Lásd e tekintetben az uniós polgárságról szóló irányelv (8) preambulumbekezdését.

[24] Az uniós polgárságról szóló irányelv 9. cikkének (3) bekezdése szerint a tartózkodási kártya igénylésére a tagállam által előírt határidő be nem tartása esetén az érintett családtag arányos és hátrányos megkülönböztetéstől mentes szankcióval sújtható. A Bíróság azonban megerősítette, hogy a tartózkodási kártya igénylésének elmulasztása nem vezethet a tartózkodási jog elvesztéséhez. Lásd ebben az értelemben: 2002. július 25-i MRAX ítélet (C-459/99, EU:C:2002:461, 74. és 79. pont).

1. A Bíróság előtti eljárás résztvevőinek érvei

45. Az eljárás résztvevői négy különböző javaslatot tettek arra vonatkozóan, hogy az illetékes hatóságoknak milyen tényezőket kell értékelniük a tartózkodási kártya kiadásának eldöntésekor.

46. XXX és a német kormány szerint elegendő azt bizonyítani, hogy Belgiumban (a fogadó tagállamban) a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában – amely kérelmet jelen esetben 2017-ben nyújtottak be – fennállt a gondoskodás szükségessége.

47. A belga kormány álláspontja némileg zavaros. Az említett kormány kifejtette, hogy XXX-nak azt kellett bizonyítania, hogy a tartózkodási kártya igénylésének időpontjában, azaz jelen esetben 2017-ben eltartottnak minősült, de nem volt egyértelmű, hogy azt kellett-e bizonyítania, hogy Belgiumban vagy a származási országában volt eltartott. Az említett kormány a tárgyaláson tisztázta, hogy a belga hatóságok egyáltalán nem foglalkoznak a belgiumi helyzettel, hanem kizárólag XXX származási országában fennálló helyzetét vizsgálják. Mindazonáltal azt is megállapította, hogy XXX-nek nem kellett dokumentumokkal igazolnia, hogy 2017-ben a származási országában eltartottnak minősült volna, ha visszatért volna oda.

48. A Bizottság és a dán kormány úgy véli, hogy az eltartottságnak abban az időpontban kell fennállnia a származási országban, amikor az egyenes ági felmenő kérelmezi az uniós polgárhoz való csatlakozást, és e célból először lép be az Európai Unió területére. A Bíróság Chief Appeals Officer ítélete után úgy vélik, hogy az eltartottságnak a tartózkodási kártya igénylésének időpontjában is fenn kell állnia, ha ez időben távol esik a fogadó tagállamba való átköltözés időpontjától. Emellett a Bizottság kifejtette, hogy erre azért van szükség, hogy elkerülhető legyen egy olyan kártya kibocsátása, amely már nem indokolt.[25]

49. A Bizottság és a dán kormány álláspontja szerint ez utóbbi értékeléshez a hatóságoknak azt kellene vizsgálniuk, hogy a felmenő a fogadó tagállamban eltartottnak minősül-e, és nem azt, hogy a származási országban eltartottnak minősülne-e. Így a dán kormány kifejti, hogy a jelen ügyhöz hasonló helyzetben a dán hatóságok kétféle dokumentumot kérnének, nevezetesen i. régebbi, 2008-ból, 2009-ből és 2010-ből, azaz a megérkezés előtti időszakból származó dokumentumokat, amelyek igazolják, hogy a személy a származási országban eltartott volt, és ii. újabb dokumentumokat, amelyek igazolják, hogy az eltartottság helyzete a kérelem benyújtásának időpontjában továbbra is fennáll a fogadó tagállamban.

50. Végül, a cseh kormány szerint az eltartottság feltétele a származási államban vagy a fogadó tagállamban is teljesülhet.

2. Értékelés

51. Véleményem szerint a gondoskodásnak a származási országban fennálló szükségessége nem képezi az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontja értelmében vett eltartotti minőség megállapításának feltételét.

[25] Hozzátehetjük, hogy a Bíróság a 2018. június 27-i Diallo ítéletében (C-246/17, EU:C:2018:499, 50. és 55. pont) úgy ítélte meg, hogy a tagállamok az uniós polgárságról szóló irányelv alapján nem állíthatnak ki tartózkodási kártyát, ha nem ítélik kielégítőnek az eltartottság igazolását. A tartózkodási jogot azonban elismerhetik és megfelelő eszközökkel igazolhatják kizárólag a nemzeti jog alapján, még az eltartottság igazolásának hiányában is.

52. Sem az uniós polgárságról szóló irányelv szövege, szövegkörnyezete vagy célja, sem az ezen irányelvvel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat nem követeli meg, hogy a mobilis uniós polgár családtagja a mobilis uniós polgárhoz való csatlakozása előtt a származási országban eltartottnak minősüljön, vagy hogy visszatérése esetén ott eltartottnak minősüljön.

53. Az eltartottságon alapuló tartózkodási jog fennállásához, és így a tartózkodási kártya kiállításához elegendő, ha az egyenes ági felmenő a kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában valamely mobilis uniós polgár eltartottja. Az, hogy az ilyen eltartottság hol keletkezik, lényegtelen.

a) Az uniós polgárságról szóló irányelv nem köti a tartózkodási jog meglétét semmilyen földrajzi feltételhez

54. Ami a származási országban való eltartottság követelményét illeti, hajlok arra, hogy egyetértsek XXX-szel abban, hogy az uniós polgárságról szóló irányelv nem tartalmaz ilyen követelményt.

1) Szöveg, szövegkörnyezet és jogalkotási előzmények

55. Ha az uniós polgárságról szóló irányelv szövegéből indulunk ki, a 2. cikk 2. pontjának d) alpontja – a 3. cikk (2) bekezdésének a) pontjával ellentétben –[26] nem utal arra az országra, ahonnan a családtag érkezett. Ez a rendelkezés pusztán az eltartottság meglétét írja elő, anélkül, hogy utalna arra, hogy annak hol kell fennállnia.

56. Ha a 2. cikk 2. pontjának d) alpontját az uniós polgárságról szóló irányelv tágabb összefüggésébe helyezzük, akkor a 10. cikk (2) bekezdésének d) pontja, amely a tartózkodási kártya kiállítására vonatkozik, általánosságban előírja, hogy a 2. cikk 2. pontjának d) alpontjában foglalt feltételek teljesülését igazoló okirati bizonyítékot az egyenes ági felmenőnek kell benyújtania. Nem határozza meg, hogy az ilyen bizonyítéknak a felmenő származási országából kell erednie.[27]

57. A jogalkotási előzmények úgy is értelmezhetők, hogy a földrajzi követelményt nem kívánják előírni. Míg a 68/360/EGK irányelv[28] megkövetelte a származási országból eredő okirati bizonyítékot, ezt az irányelvet hatályon kívül helyezték, és helyébe az uniós polgárságról szóló irányelv lépett, amely már nem tartalmaz ilyen követelményt az egyenes ági felmenőkkel kapcsolatban.

2) Az ítélkezési gyakorlat

58. Az eljárásban résztvevők érvelése az eltartottság fennállásának helyére vonatkozóan ugyancsak a Jia ítélet egy pontja körül forgott, amelyet eltérően értelmeztek. Ezen ítélet 37. pontjában a Bíróság megállapította, hogy: „[a]z eltartás szükségességének a származási

[26] Az uniós polgárságról szóló irányelv 3. cikkének (2) bekezdése az irányelv 2. cikkének 2. pontjában felsoroltaktól eltérő családtagokra vonatkozik, akik számára a tagállamok kötelesek megkönnyíteni a beutazást és a tartózkodást, de ezek a jogok nem közvetlenül az említett irányelv alapján keletkeznek.

[27] Ezzel szemben az uniós polgárságról szóló irányelv 10. cikke (2) bekezdésének e) pontja a származási ország illetékes hatósága által az említett irányelv 3. cikke (2) bekezdésébe tartozó, más családtagokra vonatkozóan kiállított dokumentumokra hivatkozik.

[28] A tagállami munkavállalók és családtagjaik Közösségen belüli mozgására és tartózkodására vonatkozó korlátozások eltörléséről szóló, 1968. október 15-i tanácsi irányelv (HL 1968. L 257., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 27. o.).

országban vagy abban az országban kell fennállnia, ahol ezek a felmenő ági rokonok előzőleg tartózkodtak abban az időpontban, amikor az említett közösségi polgárhoz való költözést kérelmezik". A Bíróság a Rahman [29] és a Reyes ítéletben [30] is hasonló megállapításokra jutott.

59. Ez az állítás úgy értelmezhető, hogy az eltartottságnak a származási országban kell fennállnia. Másik lehetőségként úgy is értelmezhető, hogy az eltartottságot a kérelem benyújtásának időpontjában kell vizsgálni, ami a Jia, a Reyes és a Rahman ítéletben (majdnem) egybeesett a felmenők származási országukban fennálló helyzetével.

60. XXX és a német kormány kivételével valamennyi résztvevő úgy értelmezte a Jia ítélet 37. pontját, hogy az eltartottságnak már a származási országban fenn kell állnia, mielőtt a családtag csatlakozik a mobilis uniós polgárhoz.

61. XXX ezzel szemben azt állította, hogy ha azt az említett ügyek körülményeinek összefüggésében értelmezzük, a Jia és más hasonlóan megfogalmazott ítéletekből eredő megállapítás nem támasztja alá az előbbi következtetést.

62. Egyetértek az utóbbi értelmezéssel, miszerint a Jia ítélet 37. pontja nem támasztja alá azt a következtetést, hogy a gondoskodásnak a származási országban fennálló szükségességének követelménye az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontjában és 7. cikkének (2) bekezdésében meghatározott feltétel.

63. A Jia ítélet ezen megállapítását, amelyet a Bíróság a Rahman és a Reyes ítéletben megerősített – lásd a jelen indítvány 58. pontját –, valóban az említett ügyek és azon kérdések összefüggésébe kell helyezni, amelyekre a Bíróság e válaszokat adta. A Jia és Reyes ügyekben a családtagok nem sokkal a fogadó tagállam területére való belépést követően igényeltek tartózkodási kártyát (lásd a jelen indítvány 59. pontját). A Rahman ügyben a családtagok már azt megelőzően benyújtották a tartózkodási engedély iránti kérelmet, hogy származási országukból az Egyesült Királyságba költöztek volna. Ennélfogva a származási országra való hivatkozást ezekben az ügyekben az indokolta, hogy a tartózkodási kártya kiadásáról döntő hatóságok csak a fogadó tagállamba történő átköltözést megelőző időszakot vizsgálhatták annak megállapítása érdekében, hogy az érintett személyeket valamely mobilis uniós polgár tartotta-e el. A jelen ügyben azonban hat év telt el a Belgium területére való belépés és a tartózkodási kártya iránti kérelem elbírálásának időpontja között. Ennélfogva a Jia ítéletben tett megállapítás nem vihető át mechanikusan a jelen ügy körülményeire.

64. Emellett, amint arra XXX is rámutatott, a Jia ítélet 37. pontját azon konkrét kérdéshez kapcsolódóan kell értelmezni, amelyre a Bíróság az említett előzetes döntéshozatali eljárásban választ adott. Ebben az ügyben a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezte, hogy az eltartottság fogalma azt jelenti-e, hogy a családtag a származási országában még a legalacsonyabb elfogadható életszínvonalat sem tudja elérni. [31] A Bíróságot tehát a gondoskodás szükségességének az eltartottság fennállását kiváltó mércéjéről kérdezték, és nem arról, hogy hol kell fennállnia a gondoskodás szükségességének.

65. A Chief Appeals Officer ítéletben a Bíróság már megerősítette, hogy a Jia és Reyes ítéletben tett megállapításokat a saját összefüggéseikben kell értelmezni, és nem lehet automatikusan alkalmazni az ebben az ügyben felvetett kérdés megválaszolására. Ebben az ügyben a Bíróság

[29] 2012. szeptember 5-i Rahman és társai ítélet (C-83/11, EU:C:2012:519, 33. pont).

[30] 2014. január 16-i Reyes ítélet (C-423/12, EU:C:2014:16, 30. pont).

[31] Lásd e tekintetben: 2007. január 9-i Jia ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1, 24. pont, 2a. kérdés).

kifejtette, hogy a Reyes ügyben a Bíróságnak azon feltételekről kellett határoznia, amelyeknek teljesülniük kell abban az időpontban, amikor az érintett a fogadó tagállamban származékos tartózkodási jogot kér, nem pedig azokról a feltételekről, amelyeket ezen érintettnek teljesítenie kell e jog megőrzése érdekében. [32]

66. A Bíróságnak a jelen ügyben egy, az előző ügyekben felvetettektől eltérő kérdést is tisztáznia kell. Ebben az ügyben az a kérdés, hogy az eltartott származási országbeli helyzete számít-e az eltartottság megítélése szempontjából, amikor – a Jia és Reyes ítéletekben foglalt helyzettől eltérően – jelentős idő telt el a származási országból való elköltözés és a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtása között.

67. A korábbi ügyek nem adnak választ erre a kérdésre, és ezért nem használhatók mechanikusan a jelen ügyben a kérdés megoldására.

3) A Chief Appeals Officer ítélet jelentősége

68. A Chief Appeals Officer ítéletnek a jelen eljárás egyes résztvevői által adott értelmezése azt sugallja, hogy az eltartottság fogalmának a földrajzi dimenzió mellett időbeli dimenziója is van. Ezen értelmezés szerint az eltartottságnak ugyan a származási országban kell felmerülnie, de aztán a fogadó tagállamban is fenn kell maradnia. Ha tehát az átköltözés és a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontja között jelentős idő telt el, az eltartottság megítélése szempontjából két hely releváns: a származási ország (a múltban) és a fogadó tagállam (a jelenben).

69. Én nem így értelmezem a Bíróságnak a Chief Appeals Officer ítéletében tett megállapításait.

70. Az említett ügyben feltett egyik kérdésre válaszolva a Bíróság megállapította, hogy az uniós polgárságról szóló irányelv alapján az egyenes ági felmenőnek mindaddig megmarad a tartózkodási joga, amíg eltartott marad, és hogy ez a jog elveszíthető, ha az eltartottság megszűnik. [33] A Bíróság nem utalt arra, hogy az eltartottságnak akkor kell kezdődnie, amikor a családtag még a származási országban tartózkodik. Ebben az ügyben a Bíróságnak nem kellett arról döntenie, hogy hol kell az eltartottságnak felmerülnie. A kérdés lényege inkább az volt, hogy az eltartottságnak abban az időpontban kell fennállnia, amikor a felmenő a szociális ellátás iránti kérelmet benyújtja. A Bíróság ahelyett, hogy arról döntött volna, hogy hol kell az eltartottságnak felmerülnie, pusztán kifejtette, hogy nem lehet egyszerűen azért az eltartottság fennállására következtetni, mert az egy korábbi időpontban már fennállt.

71. Ennélfogva a Bíróság a Chief Appeals Officer ítéletében ahelyett, hogy kimondaná, hogy az eltartottságnak a származási országban kell felmerülnie, csak megerősíti, hogy annak abban az időpontban fenn kell állnia, amikor az eltartott családtag a fogadó tagállamban való tartózkodási jogán alapuló bizonyos jogot kér.

[32] Lásd: 2023. december 21-i Chief Appeals Officer és társai ítélet (C-488/21, EU:C:2023:1013, 58. pont).

[33] Lásd ebben az értelemben: 2023. december 21-i Chief Appeals Officer ítélet (C-488/21, EU:C:2023:1013, 60. és 61. pont). Az eltartottság megszűnhet, ha már nem áll fenn annak szükségessége, hogy a családtagok a felmenőről gondoskodjanak, vagy ha a családtagok, akik mobilis uniós polgárok, nem nyújtják tovább a szükséges támogatást.

4) Az uniós polgárságról szóló irányelv célja

72. Az uniós polgárságról szóló irányelv bevezető preambulumbekezdései azt sugallják, hogy az irányelv által lehetővé tett családegyesítéshez való jog az uniós polgárok, nem pedig a harmadik országbeli állampolgárok védelmére vonatkozik.

73. Az irányelv (5) preambulumbekezdése szerint a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás valamennyi uniós polgárt megillető jogát a szabadság és méltóság objektív feltételei mellett kell gyakorolni.

74. A Bíróság elismerte,[34] hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 7. cikke és az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 8. cikke által biztosított családi élethez való jog tiszteletben tartása az egyik olyan feltétel, amely lehetővé teszi az állampolgári jogok méltósággal való tényleges gyakorlását.

75. Ennélfogva a családi élethez való jog biztosítása érdekében a felmenő családtagok[35] részére biztosítják az Európai Unió területére való belépéshez és tartózkodáshoz való jogot – még ha az csak származtatott jog is –, amennyiben ez szükséges az uniós polgárok szabad mozgása megakadályozásának megelőzéséhez.

76. A jogszabályoknak ritkán van csak egyetlen célja. Az uniós polgárságról szóló irányelv sem kivétel ez alól. A rendelet célja nemcsak a jogok biztosítása, hanem azok korlátozása is, azáltal, hogy bizonyos feltételeket szab a gyakorlásukhoz.[36]

77. Amint arra a dán kormány rámutatott, az uniós polgárságról szóló irányelv az uniós polgárok és családtagjaik tartózkodási jogának gyakorlását lehetővé tevő szükséglet, valamint a fogadó tagállamok azon jogos érdeke közötti egyensúly megteremtésének eredménye, hogy e személyek ne jelentsenek szükségtelen (pénzügyi) terhet.

78. A javasolt értelmezés, amely szerint az egyenes ági felmenők tartózkodási jogának nem feltétele, hogy a gondoskodás szükségessége a származási országban a fogadó tagállamba történő átköltözést megelőzően merüljön fel, megzavarja-e ezt az uniós jogalkotási folyamatban elért egyensúlyt?

79. Álláspontom szerint nem.

[34] Lásd e tekintetben: 2002. július 25-i MRAX ítélet (C-459/99, EU:C:2002:461, 53. pont).

[35] E tekintetben az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) úgy ítélte meg, hogy a felnőttek és szüleik közötti kapcsolat az EJEE 8. cikke által védett családi életnek minősül, még akkor is, ha a felnőtt nem a szüleivel vagy testvéreivel élt, és külön háztartást és családot alakított ki. Lásd e tekintetben: EJEB, 1991. február 18., Moustaquim kontra Belgium ítélet (CE:ECHR:1991:0218JUD001231386, 35. és 45–46. §); 1997. szeptember 26., El Boujaïdi kontra Franciaország ítélet (CE:ECHR:1997:0926JUD002561394, 33. §).

[36] Lásd az uniós polgárságról szóló irányelv 1. cikkének a) pontját, amely kimondja, hogy ez az irányelv megállapítja az uniós polgárok és családtagjaik által a tagállamok területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlására vonatkozó feltételeket.

80. Igaz, hogy a Bizottság eredeti irányelvjavaslata nem tartalmazott semmiféle minősítést az uniós polgárhoz csatlakozó egyenes ági felmenőkre vonatkozóan. A jogalkotási eljárás folyamán egészítették ki azt azzal a feltétellel, hogy az ilyen személynek eltartottnak kell lennie.[37] Még ha – amint azt máshol kifejtettem –[38] e jogszabályi változtatás okait nem is fejtik ki, nyilvánvaló az arra irányuló szándék, hogy korlátozzák az uniós polgárhoz csatlakozó felmenők számát.

81. Ezt a szándékot fejezi ki az a követelmény, hogy a felmenőt az uniós polgárnak kell eltartania. A mobilis uniós polgárok számára biztosított családi élethez való jog fényében nem indokolt e jog további korlátozása azáltal, hogy megkövetelik, hogy az eltartottságnak a származási országban kell fennállnia.

82. Ennélfogva az uniós polgárságról szóló irányelv céljának fényében és a német kormány által kifejtettek szerint egyszerűen azt kell bizonyítani, hogy a gondoskodás szükségessége és a gondoskodásra irányuló szándék fennáll. Amennyiben ez bizonyításra kerül, függetlenül attól, hogy a családtag hol szorul a mobilis uniós polgár általi gondoskodásra, az uniós polgárságról szóló irányelv alapján automatikusan származtatott tartózkodási jog keletkezik.

b) Az uniós polgárságról szóló irányelv nem köti a tartózkodási jog fennállását a fogadó tagállamba való belépés időpontjához

83. Álláspontom szerint az uniós polgárságról szóló irányelv nem teszi az eltartott felmenő származékos tartózkodási jogát attól a követelménytől függővé, hogy az említett személy azzal a szándékkal lépjen be a fogadó országba, hogy eltartottként csatlakozzon a mobilis uniós polgárhoz.[39]

84. A beutazás jogát és a tartózkodás jogát az uniós polgárságról szóló irányelv különböző rendelkezései, az 5. cikk, illetve a 7. cikk szabályozza.

85. Az uniós polgárságról szóló irányelv 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja biztosítja a családtagok számára a fogadó tagállamban való tartózkodás jogát. A 7. cikk azonban nem hivatkozik a beutazáshoz való jogot szabályozó 5. cikkre. A mobilis uniós polgárhoz való csatlakozáshoz tehát nem szükséges külön, beutazáshoz való jogot szerezni a tartózkodási jog megszerzéséhez. Az uniós polgárságról szóló irányelv 7. cikkének (2) bekezdése alapján a tartózkodási jog gyakorlásának egyetlen feltétele, hogy a szóban forgó személy az irányelv 2. cikkének 2. pontja szerinti családtag legyen, amely fogalom magában foglalja az irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja szerinti mobilis uniós polgár eltartott felmenőit is. Az uniós polgárságról szóló irányelv nem írja elő, hogy e személynek az Unió területére a mobilis uniós polgár általi eltartás indoka alapján kell belépnie.

[37] Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslat, COM(2001) 257 végleges (HL 2001. C 270 E, 150. o.). Részletesebben lásd: De Somer, M. „Identifying Member States Interests”, Precedents and Judicial Politics in EU Immigration Law, Palgrave Macmillan Cham, 2019, 5.2.2. szakasz „The Citizenship Directive”, 113. o.; Guild, E., Peers, S., és Tomkins, J., „General Provisions”, The EU Citizenship Directive: A Commentary, 2. kiadás, *Oxford University Press*, Oxford, 2019, 42–46. o.; Nic Shuibhne, N., EU Citizenship Law, *Oxford University Press*, Oxford, 2023, 174–179. o.

[38] Lásd: a Chief Appeals Officer és társai ügyre vonatkozó indítványom (C-488/21, EU:C:2023:115, 55. pont).

[39] A beutazás és a tartózkodási jog közötti összefüggés feltételezése indokolhatja azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésében arra kereste a választ, hogy a nemzeti hatóságoknak értékelniük kell-e egy olyan személy helyzetét, aki nem eltartott családtagként, hanem valamilyen más okból, például turistavízummal lépett be a fogadó tagállamba.

86. Összefoglalva, a mobilis uniós polgár felmenő családtagjának eltartottsága és az ehhez kapcsolódó tartózkodási jog csak azt követeli meg, hogy az érintett személynek a mobilis uniós polgár általi gondoskodásra legyen szüksége, függetlenül attól, hogy a gondoskodás e szükségessége hol áll fenn. Az eltartottság nem kötődik konkrét helyhez abban az értelemben, hogy a gondoskodás szükségességének a származási országban kell felmerülnie a fogadó tagállamba történő átköltözést megelőzően. Hasonlóképpen az uniós polgárságról szóló irányelv azt sem írja elő, hogy a származtatott tartózkodási jog megszerzéséhez a családtagnak azzal a szándékkal kell belépnie a fogadó tagállam területére, hogy csatlakozzon a róla gondoskodó mobilis uniós polgárhoz. A tartózkodási jog kizárólag az eltartotti viszony fennállásától függ, és az uniós polgárságról szóló irányelv nem ír elő ehhez további feltételeket.

87. Ennélfogva azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdésre a következő választ adja: az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikke 2. pontja d) alpontjának értelmében vett eltartottság fogalmának vizsgálata során figyelembe kell venni a mobilis uniós polgár azon egyenes ági felmenőjének helyzetét, aki már azon állam területén tartózkodik, ahol a családegyesítő letelepedett.

C. A második kérdés – a jogellenes tartózkodás kérdése

88. Ha a már a fogadó tagállamban tartózkodó kérelmező helyzetét kell figyelembe venni, az előterjesztő bíróság felteszi a kérdést, hogy releváns-e, hogy a kérelmező jogszerűen tartózkodik-e a tagállam területén.

89. Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az egyenes ági felmenő (vagy leszármazott) tartózkodási joga az eltartotti viszony automatikus következményeként áll fenn. Ha tehát fennáll annak tényleges szükségessége, hogy a felmenőről a mobilis uniós polgár gondoskodjon, akkor a tartózkodási jog is automatikusan fennáll e felmenő tekintetében.

90. Az *eltartottnak* minősülő felmenő családtagnak a fogadó tagállamban való tartózkodása tehát nem lehet jogellenes, mivel az uniós polgárságról szóló irányelv rendelkezik az ilyen helyzetben való tartózkodás jogáról.

91. A gondoskodás tényleges szükségessége mellett nincs olyan további követelmény, ideértve az előzetes tartózkodás jogszerűségét, amely az uniós polgárságról szóló irányelv 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja vagy (2) bekezdése alapján a tartózkodási jog fennállásának feltételét képezi.[40]

92. Ezen a ponton azt is megjegyezném, hogy úgy tűnt, hogy XXX a Belgiumba való érkezésétől kezdve és – a kérdést előterjesztő bíróság általi vizsgálat fenntartása mellett – már ezt megelőzően is a származási országában a fia és annak élettársa háztartása általi gondoskodásra szorult. Az a tény, hogy 2011-ben a nemzeti jog alapján elutasították a tartózkodási engedély iránti kérelmét, nem változtat azon a tényen, hogy az uniós polgárságról szóló irányelv alapján hivatkozhatott az e háztartás általi eltartottságára.

[40] Lásd e tekintetben: 2008. július 25-i Metock és társai ítélet (C-127/08, EU:C:2008:449, 50. és 51. pont). Ez az ügy Írországban lakóhellyel rendelkező, mobilis uniós polgárok harmadik országbeli házastársainak egy csoportjára vonatkozott, akiknek a tartózkodási kártyájának kiadását azzal az indokkal tagadták meg, hogy az uniós polgárokhoz való csatlakozást megelőzően nem tartózkodtak jogszerűen egy másik uniós tagállamban, amely feltételt a nemzeti jog írta elő. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy „a családtag fogalmára vonatkozóan a 2004/38 irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt meghatározás nem alkalmaz különbségtételt annak alapján, hogy e családtagok előzetesen tartózkodtak-e más tagállamban”, és hogy az uniós polgárságról szóló irányelv 7. cikkének (2) bekezdése anélkül biztosít tartózkodási jogot, hogy „az említett tagállamba való érkezésük előtti tartózkodásuk helyére vagy körülményeire bármilyen módon utalna”.

93. Továbbá, mivel az uniós polgárságról szóló irányelv alapján a tartózkodási jog automatikusan keletkezik, ha fennáll a vonatkozó eltartotti viszony, és az nem függ a tartózkodási kártya kiállításától, nem releváns, hogy a hatóságok 2015-ben megtagadták e kártya kiállítását, és XXX-t Belgium elhagyására kötelezték. Mivel az eltartottság ténykérdés, úgy tűnik, hogy XXX-t a Belgiumba való érkezésétől kezdve megillette a tartózkodáshoz való jog.

94. Emellett nem tűnik úgy, hogy okkal feltételezhető, hogy ez az eltartottság a mai napig bármikor megszűnt volna, ami arra enged következtetni, hogy a felperes az uniós polgárságról szóló irányelv alapján több mint öt évet töltött el Belgiumban jogszerűen tartózkodó személyként, és így a huzamos tartózkodáshoz való jogot is megszerezte. [41] Ez azt is jelenti, hogy a tartózkodási kártya kiadását megtagadó és a Belgiumból való kiutasítását elrendelő határozatok jogellenesek. Ezeket a tényeket azonban a nemzeti bíróságnak kell ellenőriznie.

95. Ennélfogva azt javaslom, hogy a Bíróság a második kérdésre a következő választ adja: az uniós polgárságról szóló irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett, mobilis uniós polgár által eltartott egyenes ági felmenő jogszerűen tartózkodik a fogadó tagállam területén a nemzeti jog alapján hozott, ellentétes értelmű határozat ellenére. Ha a kérelmező az eltartottá válását megelőzően a nemzeti jog szerint jogellenesen tartózkodott a fogadó tagállam területén, ez utólag nem érinti az uniós polgárságról szóló irányelv 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja és 7. cikkének (2) bekezdése alapján fennálló jogait.

D. A harmadik és negyedik kérdés – az eltartottság bizonyítása

96. Harmadik és negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság annak meghatározását kéri, hogy a mobilis uniós polgár egyenes ági felmenőjének hogyan kell bizonyítania az eltartottságot a tartózkodási kártya megszerzése érdekében.

97. A harmadik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a mobilis uniós polgár tartózkodási kártyát kérelmező egyenes ági felmenője bizonyíthatja-e eltartottságának tényét a fogadó tagállamba való átköltözését megelőzően kiállított okirati bizonyítékokkal, még akkor is, ha azóta jelentős idő telt el. Amennyiben az ilyen okirati bizonyítékok nem relevánsak, vagy nem elegendőek, a kérdést előterjesztő bíróság a negyedik kérdéssel azt kívánja meghatározni, hogy a kérelmező hogyan tudja bizonyítani eltartottságát.

98. Az, hogy az eltartottságot hogyan lehet bizonyítani, attól függ, hogy egyáltalán miért kell bizonyítani ezt az eltartottságot.

99. A jelen ügyben XXX-nek a tartózkodási kártya kiállításához kell bizonyítania eltartottságát.

100. A tartózkodási kártya célja annak kinyilvánítása, hogy a családtag az uniós polgárságról szóló irányelv 7. cikke alapján a kártya kiállításának időpontjától kezdve tartózkodási joggal rendelkezik. E tekintetben úgy tűnik számomra, hogy az egyetlen releváns kérdés az, hogy a kártya igénylésének helyén és időpontjában fennáll-e az eltartottság.

101. Más lenne a helyzet, ha a tartózkodási jogot igazoló tanúsítványnak más célja lenne, például annak igazolása, hogy az eltartottság egy bizonyos időpontban keletkezett, és a tanúsítvány kiállításának időpontjában még mindig fennáll. Ez fontos lehet a huzamos tartózkodási jogállás

[41] Lásd az uniós polgárságról szóló irányelv 16. cikkét.

igénylése szempontjából, mivel ez a jogállás ötéves folyamatos jogszerű tartózkodástól függ. Ilyen helyzetben mind az eltartottság keletkezésének időpontja, amely lehet, hogy a múltban van, mind pedig az aktuális időpont jelentőséggel bír.

102. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből azonban kitűnik, hogy XXX valójában csak e kérelem (harmadik) benyújtásának időpontjától, 2017-től kezdve kért tartózkodási kártyát.

103. Véleményem szerint tehát, ha a jelen ügyben a tartózkodási kártyát valóban csak annak igazolása érdekében kérik, hogy a tartózkodási jog a kérelem benyújtásának *időpontjában* fennáll, és a jövőben is fenn fog állni, hacsak vissza nem vonják azt, akkor nem indokolt XXX származási országbeli eltartottságának bizonyítása. Elég, ha bizonyítja, hogy gondoskodásra szorul, és hogy fia élettársa kész gondoskodni róla Belgiumban abban az időpontban, amikor a tartózkodási kártya iránti kérelmet benyújtja.

104. E tekintetben XXX nem támaszkodhat a 2011-re visszanyúló bizonyítékokra, hanem olyan aktuális bizonyítékokkal kell bizonyítania az eltartottságát, amelyek bizonyítják, hogy 2017-ben gondoskodásra szorul.

105. A tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában fennálló eltartottság bizonyítása az érintett családtag egyéni helyzetétől függően bármely alkalmas módon [42] történhet. Ha a tartózkodási kártyát röviddel a családtagnak a fogadó tagállamba való megérkezése után kérik, releváns, de nem kötelező dokumentum lehet egy olyan dokumentum, amely igazolja, hogy ez a személy már a származási országban a mobilis uniós polgártól kapott kifizetéseket a számlájára. Ha azonban a családtag már a fogadó tagállamban tartózkodik, az anyagi függőség bizonyítása szempontjából fontos lehet annak igazolása, hogy a családtag a mobilis uniós polgárral él együtt, vagy hogy az uniós polgár fizeti a fogadó tagállamban a szállását, az élelmezését vagy egyéb alapvető szükségleteit. Valóban szükség lehet arra, hogy a származási országtól bizonyos okirati bizonyítékokat kérjenek (például bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a családtagnak nincs más, korábbi munkaviszonyból vagy vagyonból származó jövedelemforrása), feltéve, hogy az ilyen bizonyítékok beszerzése nem lehetetlen. Ez azonban annak bizonyítására szolgál, hogy a családtag a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában és azon a helyen, ahonnan a kérelmet benyújtják, nincs olyan helyzetben, hogy eltartsa magát, és nem arra, hogy a származási országban ilyen helyzetben volt vagy lenne.

106. Ha az eltartott családtagnak szüksége van a folyamatos eltartottságát igazoló határozatra, mint amelyre a huzamos tartózkodásra jogosító engedély megszerzése iránti kérelem benyújtásakor szükség lehet, szükséges lehet annak bizonyítása, hogy az eltartottság már a múltban fennállt, beleértve a származási országban töltött időszakot is. Ilyen esetben a származási országban a fogadó tagállamba való átköltözést megelőzően fennálló eltartottság igazolása alapulhat a régi okirati bizonyítékokon. Nem indokolt olyan új dokumentumokat kérni, amelyek igazolják, hogy XXX már a származási országában eltartott volt, mielőtt Belgiumban csatlakozott a családjához, ha ezeket a dokumentumokat már benyújtották az eljáró hatóságnak.

107. Ennélfogva azt javaslom, hogy a Bíróság a harmadik kérdésre a következő választ adja: a mobilis uniós polgár egyenes ági felmenője nem hivatkozhat a több évvel a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtása előtt kiállított dokumentumokra annak bizonyítása érdekében, hogy a mobilis uniós polgár eltartottja. E felmenőnek a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában a fogadó tagállamban való eltartottságát kell bizonyítania.

[42] Lásd ebben az értelemben: 2007. január 9-i Jia ítélet (C-1/05, EU:C:2007:1, 43. pont).

108. A negyedik kérdésre válaszolva azt javaslom, hogy a Bíróság azt a választ adja, hogy ez bármely olyan megfelelő eszközzel bizonyítható, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy a szóban forgó egyenes ági felmenőnek valóban szüksége van a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában a fogadó tagállamban a mobilis uniós polgár általi gondoskodásra. E bizonyításhoz szükség lehet a származási országból eredő olyan új dokumentumokra, amelyek bizonyítják a korábbi munkaviszonyokból vagy vagyonból származó saját források hiányát vagy elégtelenségét. E dokumentumok a kérelem benyújtásának időpontjában a fogadó tagállamban való gondoskodás szükségességének igazolására szolgálnak, nem pedig a származási országban való gondoskodás szükségességének igazolására.

IV. Végkövetkeztetés

109. A fentiek tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Conseil d'État (államtanács, Belgium) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

1) Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke 2. pontja d) alpontjának értelmében vett eltartottság fennállásának vizsgálata során a nemzeti hatóságoknak figyelembe kell venniük a mobilis uniós polgár azon egyenes ági felmenőjének helyzetét, aki már azon állam területén tartózkodik, ahol a családegyesítő letelepedett.

2) A 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett, mobilis uniós polgár által eltartott egyenes ági felmenő jogszerűen tartózkodik a fogadó tagállam területén a nemzeti jog alapján hozott, ellentétes értelmű határozatok ellenére. Ha a kérelmező az eltartottá válását megelőzően a nemzeti jog szerint jogellenesen tartózkodott a fogadó tagállam területén, ez utólag nem érinti 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja és 7. cikkének (2) bekezdése alapján fennálló jogait.

3) A mobilis uniós polgár egyenes ági felmenője nem hivatkozhat a több évvel a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtása előtt kiállított dokumentumokra annak bizonyítása érdekében, hogy a mobilis uniós polgár eltartottja. E felmenőnek a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában a fogadó tagállamban való eltartottságát kell bizonyítania.

4) Az eltartottság bármely olyan megfelelő eszközzel bizonyítható, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy a szóban forgó egyenes ági felmenőnek valóban szüksége van a tartózkodási kártya iránti kérelem benyújtásának időpontjában a fogadó tagállamban a mobilis uniós polgár általi gondoskodásra. E bizonyításhoz szükség lehet a származási országból eredő olyan új dokumentumokra, amelyek bizonyítják a korábbi munkaviszonyokból vagy vagyonból származó saját források hiányát vagy elégtelenségét. E dokumentumok a kérelem benyújtásának időpontjában a fogadó tagállamban való gondoskodás szükségességének igazolására szolgálnak, nem pedig a származási országban való gondoskodás szükségességének igazolására.